

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563

ประเด็นที่ สุขภาพกลุ่มวัย

หัวข้อ อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15 – 19 ปี

เขตสุขภาพที่ 6 จังหวัดตราด รอบที่ 2/2563

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม /กอง /ศูนย์วิชาการ)

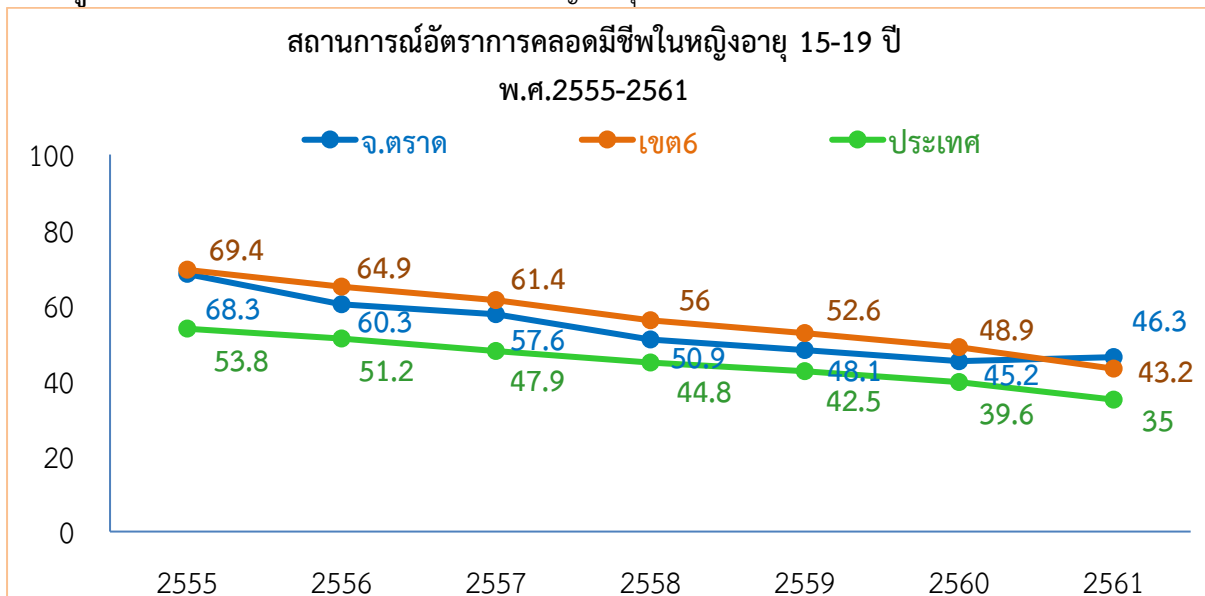
หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก : ศูนย์อนามัยที่ 6 กรมอนามัย

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

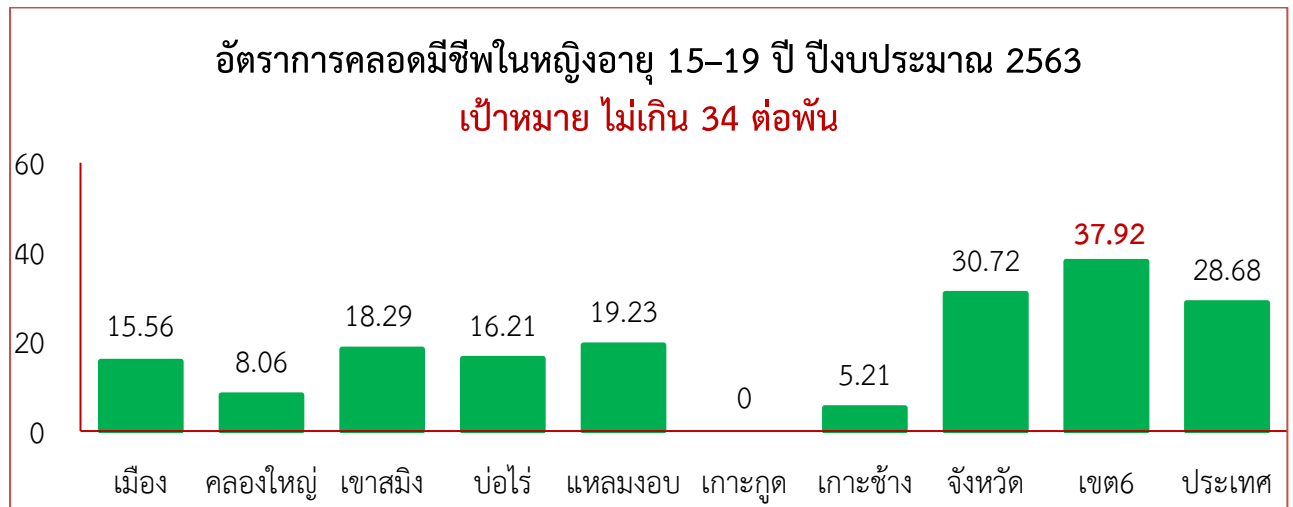
2.1 สถานการณ์

จังหวัดตราด ตั้งแต่ปี 2555 พบอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี มีแนวโน้มลดลงจากอัตรา 68.3 เป็น 46.3 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปีพันคนในปี 2561 (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2562) และปีงบประมาณ 2563 ไตรมาสที่ 2 อัตรา 30.72 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปีพันคน (เป้าหมายไม่เกิน 34 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปีพันคน) ซึ่งผ่านค่าเป้าหมาย พบสูงสุดที่อำเภอแหลมงอบ (อัตรา 19.23 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปีพันคน) และต่ำสุดที่อำเภอเกาะกูด (อัตรา 0 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปีพันคน) ดังแผนภูมิที่ 1 และ 2

แผนภูมิที่ 1 สถานการณ์อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ปี 2555-2561

แผนภูมิที่ 2 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15–19 ปี ปีงบประมาณ 2563

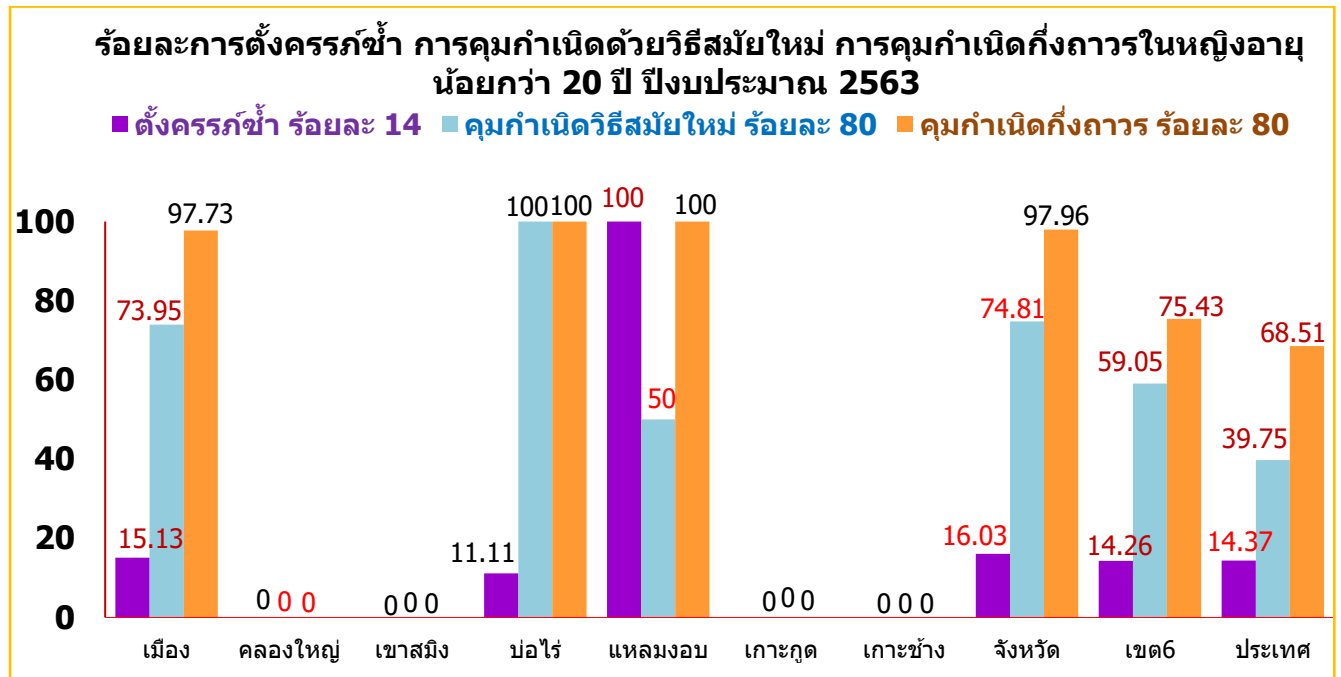
ที่มา : ข้อมูลอัตราการคลอดปีงบประมาณ 2563 ระดับประเทศ เขต และจังหวัดเป็นข้อมูล HDC adjusted ส่วนระดับอำเภอเป็นข้อมูล HDC ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2563

การตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี (เป้าหมายไม่เกินร้อยละ 14) ตั้งแต่ปี 2558 มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 18.26 เป็นร้อยละ 12.45 ในปี 2562 และปีงบประมาณ 2563 ไตรมาสที่ 2 ภาพรวมจังหวัดร้อยละ 16.03 มี 2 อำเภอที่ไม่ผ่านค่าเป้าหมาย ได้แก่ อำเภอแหลมฉบัง (ร้อยละ 100) และเมือง (ร้อยละ 15.13)

หญิงอายุน้อยกว่า 20 ปีที่รับบริการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ (Modern Methods) หลังคลอดหรือหลังแท้ง (เป้าหมาย >ร้อยละ 80) ตั้งแต่ปี 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.36 เป็นร้อยละ 77.36 ในปี 2562 และปีงบประมาณ 2563 ไตรมาสที่ 2 ภาพรวมจังหวัดร้อยละ 74.81 ไม่ผ่านค่าเป้าหมาย สำหรับอำเภอบ่อไร่ดำเนินการได้ดีผ่านค่าเป้าหมาย (ร้อยละ 100)

ส่วนการได้รับบริการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวร (ยาฝังคุมกำเนิด /ห่วงอนามัย) (เป้าหมาย >ร้อยละ 80) ตั้งแต่ปี 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.7 เป็นร้อยละ 98.54 ในปี 2562 และปีงบประมาณ 2563 ไตรมาสที่ 2 ภาพรวมจังหวัดร้อยละ 97.96 ผ่านค่าเป้าหมาย มี 3 อำเภอที่ดำเนินการได้ดีผ่านค่าเป้าหมาย ได้แก่ อำเภอบ่อไร่ (ร้อยละ 100) แหลมฉบัง (ร้อยละ 100) และเมือง (ร้อยละ 97.73) ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำ การคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ การคุมกำเนิดกึ่งถาวรในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี ปีงบประมาณ 2563

ที่มา : ข้อมูลจาก HDC ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2563

ปีงบประมาณ 2563 จังหวัดดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ในสถานการณของโรค COVID-19 ดังนี้

1. เตรียมพัฒนาคู่มือการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายเพื่อใช้เป็นคู่มือหลักสูตรในการสอนเพศวิถีศึกษาในแต่ละช่วงชั้นวัยในจังหวัดตราด โดยอยู่ระหว่างรอการประชุมร่วมกับสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

2. เยี่ยมเสริมพลังและสนับสนุนการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (YFHS) ในสถานบริการสาธารณสุข ซึ่งดำเนินการแล้วที่อำเภอเมืองและอำเภอบ่อไร่ (1 อำเภอ 1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล)

3. การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมี โดยมีการเผยแพร่สื่อต่างๆ ผ่านช่องทาง Line กลุ่ม เพื่อส่งเสริมความรอบรู้สุขภาพต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยการจัดการบริการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ และวิธีกึ่งถาวรยังดำเนินการได้ดี โดยการคุมกำเนิดเป็นบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข ภายใต้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 และเป็นปัจจัยที่สำคัญ หากดำเนินการได้สำเร็จ จะช่วยลดการตั้งครรภ์และการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นได้

จากข้อมูลการตั้งครรภ์ซ้ำ การคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ และการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวร มี 2 อำเภอคือ อำเภอเขาสมิง และเกาะช้างมีการคลอดในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี ซึ่งจำนวนหญิงหลังคลอดและหลังแท้งอายุน้อยกว่า 20 ปี จะเป็นเป้าหมายของการตั้งครรภ์ซ้ำ การคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ และการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวร แต่ทั้ง 2 อำเภอไม่พบเป้าหมายในการดำเนินงานทั้ง 3 ประเด็น จึงทำให้ผลการดำเนินงานการตั้งครรภ์ซ้ำ การคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ และการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวรเท่ากับร้อยละ 0

2.2 ข้อมูลผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาคารกตั้งครรภในวัยรุ่นจังหวัดตราด ปีงบประมาณ 2563

ลำดับ	ตัวชี้วัด	รายการข้อมูล	เมือง	คลองใหญ่	เขาสมิง	บ่อไร่	แหลมงอบ	เกาะกูด	เกาะช้าง	ภาพรวมจังหวัด	เขต	ประเทศ
1.	อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน	เป้าหมาย	2,057	620	984	802	416	49	192	5,120	161,055	1,576,787
		ผลงาน	32	5	18	13	8	0	1	77	2,243	21,161
		อัตรา	15.56	8.06	18.29	16.21	19.23	0.00	5.21	15.04	13.93	13.42
		อัตรา Adjust	-	-	-	-	-	-	-	30.72	37.92	28.68
2.	ร้อยละการตั้งครรภซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี	เป้าหมาย	119	1	0	9	2	0	0	131	4,095	31,755
		ผลงาน	18	0	0	1	2	0	0	21	584	4,562
		ร้อยละ	15.13	0.00	0.00	11.11	100.00	0.00	0.00	16.03	14.26	14.37
3.	ร้อยละของหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปีที่ได้รับบริการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ (Modern Methods) หลังคลอดหรือหลังแท้ง	เป้าหมาย	119	1	0	9	2	0	0	131	4,095	31,755
		ผลงาน	88	0	0	9	1	0	0	98	2,418	12,624
		ร้อยละ	73.95	0.00	0.00	100.00	50.00	0.00	0.00	74.81	59.05	39.75
4.	ร้อยละของหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี หลังคลอด หรือหลังแท้ง ที่คุมกำเนิดได้รับการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวร (ยาฝังคุมกำเนิด / ห่วงอนามัย)	เป้าหมาย	88	0	0	9	1	0	0	98	2,418	12,624
		ผลงาน	86	0	0	9	1	0	0	96	1,824	8,649
		ร้อยละ	97.73	0.00	0.00	100.00	100.00	0.00	0.00	97.96	75.43	68.51

ที่มา : ข้อมูลจาก HDC ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2563

2.3 ปัญหา กิจกรรมการแก้ไขปัญหา และผลการดำเนินงาน

ปัญหา /สาเหตุ	แผน /กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า /ผลการดำเนินงาน
<p>1. การตั้งครุฑซ้ำในวัยรุ่นสูงกว่าค่าเป้าหมาย</p>	<p>1. สนับสนุนการขับเคลื่อน พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาสิโนในวัยรุ่น พ.ศ.2559 เนื่องจากการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ไม่สามารถจัดประชุมคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัดได้ ศูนย์อนามัยที่ 6 จึงปรับการดำเนินงาน ดังนี้</p> <p>1.1 รวบรวมข้อมูลการขับเคลื่อน พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาสิโนในวัยรุ่นรายจังหวัด</p> <p>1.2 วิเคราะห์ข้อมูลผลการขับเคลื่อนพ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาสิโนในวัยรุ่นของคณะกรรมการรายจังหวัด</p> <p>1.3 วิเคราะห์ผลการขับเคลื่อน พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาสิโนในวัยรุ่น 5 กระทรวงหลัก ภายใต้ พ.ร.บ.ฯ</p> <p>1.4 คัดลอกข้อมูลให้ทีมเลขานุการคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุน และชี้แจงการดำเนินการของคณะกรรมการฯ</p> <p>2. พัฒนาการจัดบริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นให้ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวง ภายใต้ พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาสิโนในวัยรุ่น พ.ศ.2559 และในปี 2564 จะมีการนำ Application YFHS ซึ่งเป็นแอปพลิเคชัน สำหรับสถานบริการสาธารณสุขใช้ในการประเมินตนเองและประเมินรับรองตามมาตรฐาน YFHS แบบ online</p>	<p>1. ดำเนินการ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลผลการขับเคลื่อน พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาสิโนในวัยรุ่นของคณะกรรมการจังหวัด พบโอกาสในการพัฒนา คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การถ่ายทอดแผนการดำเนินการสู่ระดับพื้นที่ 2) บูรณาการแผนปฏิบัติการที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ 3) ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการฯ และ 4) พัฒนาสื่อให้ความรู้สำหรับวัยรุ่น <p>2. โรงพยาบาลตราด และอำเภอเมืองตราดกำลังดำเนินการประเมินตนเองเพื่อขอประเมินรับรองตามมาตรฐาน YFHS ฉบับปรับปรุงปี 2563 โดยใช้ Application YFHS วันที่ 27 สิงหาคม 2563</p>

ปัญหา /สาเหตุ	แผน /กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า /ผลการดำเนินงาน
<p>2. การคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ซึ่งการให้บริการคุมกำเนิดในวัยรุ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ลดอัตราการตั้งครรภ์และการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น รวมทั้งเป็นภารกิจของกระทรวงสาธารณสุข ภายใต้ พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น</p>	<p>1. ผลักดันให้การคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ เป็น QOF (Quality and Outcome Framework) ของเขตสุขภาพที่ 6</p> <p>2.ถอดบทเรียน “การจัดบริการคุมกำเนิดในรพ.สต.” กลุ่มเป้าหมายคือ พยาบาลวิชาชีพและนักวิชาการสาธารณสุขใน รพ.สต. ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฝังยาคุมกำเนิดและให้คำปรึกษา เมื่อวันที่ 5-7 กุมภาพันธ์ 2563</p>	<p>1. ศูนย์อนามัยที่ 6 และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 6 ร่วมกันผลักดันให้การจัดบริการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่เป็น QOF (Quality and Outcome Framework) ของเขตสุขภาพที่ 6 ในปี 2564</p> <p>2.เนื่องจากการแพร่ระบาดของ การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ศูนย์อนามัยที่ 6 จึงขยายระยะเวลาการถอดบทเรียนการดำเนินงานของ พยาบาลวิชาชีพและนักวิชาการสาธารณสุขใน รพ.สต. ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฝังยาคุมกำเนิดและให้คำปรึกษา โดยจะดำเนินการในวันที่ 5 สิงหาคม 2563 โดยใช้งบประมาณจากสำนักงานเขตสุขภาพที่ 6</p>

3. นวัตกรรม /ตัวอย่างที่ดี (ถ้ามี)

Facebook Page ทรายดวัยใส เพื่อการสื่อสารประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนักรู้ให้กับกลุ่มวัยรุ่น

4. ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

4.1 สำหรับพื้นที่

4.1.1 ค้นหาปัญหา-อุปสรรคในการจัดบริการคุมกำเนิดในสถานบริการ เพื่อหาแนวทางแก้ไข

4.1.2 ค้นหา Best Practice /ต้นแบบการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของ 5 กระทรวงหลักและเครือข่ายอื่นๆ ภายใต้พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559

4.1.3 คืบข้อมูลการขับเคลื่อน พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเข้าที่ประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพัฒนากลไกการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่

4.2 สำหรับส่วนกลาง

4.2.1 คืบข้อมูลการดำเนินงาน ปัญหา-อุปสรรคในการขับเคลื่อน พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัด เข้าที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

4.2.2 พัฒนากลไกขับเคลื่อน พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภในวัยรุนจาก
ระดับประเทศสู่ระดับเขต และจังหวัด

4.2.3 การพัฒนาโปรแกรม HDC เนื่องจากประมวผลในโปรแกรม HDC ยังคลาดเคลื่อน โดยพบว่า
ข้อมูลผลงานการคลอดไม่สัมพันธ์กับข้อมูลเป้าหมายของการตั้งครรภซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี

ผู้รายงาน : นางสาวภุริภักดิ์ พรหมมินทร์

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

วัน/เดือน/ปี : 9 กรกฎาคม 2563

โทร : 084 019 8740

E-mail : Phuri.po9@gmail.com

ผู้ตรวจรายงาน : นางยุพา ชัยเพชร

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านโภชนาการ)

วัน/เดือน/ปี : 9 กรกฎาคม 2563

โทร : 094 479 4115

E-mail : yupha_dang@hotmail.com